

Přečti si texty a vyplň navazující úkoly ☺

Text 1

“Málo kdo ví, milé děti, že Bedřich Smetana, tehdy již hluchý, začal psát svou slavnou symfonickou báseň Vltava nikoli u pramenů Vltavy, ale na soutoku řeky Vydry a řeky Křemelné, které po splnutí tvoří řeku Otavu.”

To vždycky vzbudí mírný údiv a zvědavost a na vlně tohoto zájmu pokračuji:

“Stalo se to v létě roku 1874 na Čenkově pile, která patřil panu Čenku Bubeníčkoví. Smetana si tam vyjel na dovolenou s dirigentem Národního divadla Andrlm a s vychovatelem Bubeníčkových dětí Procházkou. Celou monumentální skladbu napsal potom za pouhých devatenáct dní. Nyní vám zahraji její začátek a vy z té překrásné hudby jistě poznáte dva skromné prameny naší řeky, které se jako potůčky proplétají šťavnatými lukami, přibírají k sobě další křišťálově čistou vodu ze šumavských strání, aby se nakonec radostně spojily.”

A pak sáhnu do kláves, a zatímco hraji, Zdravko Drobič svými prsty publiku pantomimicky připomíná to splétání pramínků, a když některé dítě ruší, zvedne své havraní obočí, upře na kluka své planoucí oči a hned je klid.

Následuje výklad o lesní honbě a vesnické svatbě. To jsou místa, kde musí Zdravko dávat zvlášť bedlivý pozor, neboť tady pozornost dětí trochu upadá, a někdy se dokonce stane, že jeho chlupatá ruka popadne rušitele za límec a vyhodí ho za dveře.

Zato svit měsíce a tanec rusalek, to je hudba tak fascinující, že všichni malí posluchači s napětím sledují jeho dlaň, která vychází nad kozou či nad koněm s madly nad vrcholky stromů, aby ozářila mýtinu a lesní žínky mohly na mechu provádět své reje jako Zdravko na žíněnce.

Když pak vyložím, že tam, co je dnes hladina Vltavy zdvižena štěchovickou a slapskou přehradou, byly kdysi peřeje Svatojánských proudů, jsme za vodou, protože co nezvládne svou tříštivou, robustní hudbou sám skladatel a já, to vyjádří svými dramatickými gesty Zdravko. Jednou se stalo, bylo to v tělocvičně jakési brněnské školy, že při pokusu znázornit náraz vodních spoust do říčních balvanů zdemoloval těžkým míčem zvaným medicinbal švédskou bednu na třísky a cáry kůže. To jsme bohužel museli uhradit.

A pak už zbývá jenom motiv Vyšehradu a široký, mohutný proud Vltavy opouští Prahu, děti jsou při tom ztišování do pianissima tiché jako pěny, Zdravko Drobič je s ukazovákem na ústech fixuje a při dvou závěrečných nečekaně mocných úderech do kláves se pěkně leknou. Na to některá z učitelek rozpoutá potlesk a já i zpocený Zdravko se ukláníme. (s.62-63)

Text 2

“Málokdo ví, mile děti, “ usmál se Zdravko Drobič na zaplněnou školní aulu, “že Bedřich Smetana, tehdy již hluchý, začal psát svou slavnou symfonickou báseň Vltava nikoli u pramenů Vltavy, ale na soutoku řeky Vydry a řeky Křemelné, které po splnutí tvoří řeku Otavu:”

Spokojeným příkývnutím jsem od piána ocenil.

“Stalo se to v létě roku 1874 na Čenkově pile, která patřila panu Čenku Bubeníčkoví. Smetana si tam vyjel s přáteli na dovolenou. Ale málokdo tak ví, milé děti, že Vltava není ani tak hudební básní o řece jako o lásce. Majitel pily pan Bubeníček měl totiž velice krásnou ženu.”

Zalpal jsem po dechu a upřel na svého řidiče zoufalý pohled. Ale Zdravko mi vůbec nevěnoval pozornost, protože se cele věnoval snědé obrylené angličtinářce, která jeho slova tiše překládala našemu Japonci do ucha.

“Paní Bubeníčkové bylo tehdy pětatřicet let,” pokračoval Drobič, “Krásný věk. Byla opálená, v uších nosila zlaté kruhové náušnice a stárnoucí skladatel se do ní hned při prvním setkání zamiloval. I ona byla jeho pohledy zneklidněná. Jen si to představte, na zapadlou šumavskou pilu přijel slavný skladatel z Prahy a věnuje jí, matce dvou děcek, tolik zájmu.”

Ukazovákem jsem několikrát důrazně a staccato sekl do klávesy dvoučárkované fis, aby se vzpamatoval.

“Pan profesor by rád zahrál ukázkou z úvodní části skladby. Už je netrpělivý,” usmál se na mě ten šílenec a pak se zase obrátil k auditoriu. “Tak se do toho dáme. Když budete dobře poslouchat, děti, uslyšíte, jak nesmělé pramínky plaché lásky Bedřicha Smetany a paní Bubeníčkové vyvěrají z vyprahlých srdcí, jak se hledají, najdou se a splnou.”

Zdravko Drobič mi pokynul a já sáhl do kláves. Nedalo se říci, že by hudba šla proti jeho výkladu. Mé rozhořčení se postupně měnilo ve zvědavost, jak si můj řidič poradí s dalšími motivy.

“Následující část, milé děti, je vlastně vzpomínkou na vycházku do lesa. Paní Bubeníčková zavedla pražské přátele do míst, kde rostlo nejvíce hřibů borováků. Smetana však nehledal houby, hledal příležitost, jak s ní být aspoň chvilku o samotě. Ale mladá vdaná žena před ním unikala jako laň před lovcem,” fabuloval ten syčák a já koutkem oka zahlédl angličtinářku, jak pilně překládá, a usměvavého Japonce, jak vděčně přikyvuje.

Zahrál jsem pasáž lesní honby a polévalo mě horko při pomýšlení, co se asi honí hlavou chudinkám učitelkám hudební výchovy. Jak se jim tam nový výklad symfonické básně pere s dosavadními vědomostmi.

“To, co uslyšíte teď, děti, to je vlastně Smetanův sen. Skladatel sní o tom, že sežení s krásnou paní Bubeníčkovou a že spolu tančí v prosté venkovské hospodě. Smetana tančil velice rád a nejraději měl polku,” pokynul mi Zdravko, abych to doložil hudbou.

Pustil jsem se tedy do věty nadepsané skladatelem jako Vesnická svatba. Zdravko na pódiu tančil polku a já si kladl otázku, jestli ten člověk improvizuje, nebo si to cestou z Hradce promyslel.

“Povzbuzen krásným snem,” pokračoval Drobič, “napsal skladatel paní Bubeníčkové dopis a vsunul ho pod dveře pokoje, kde spala se svými dětmi. V dopise ji vyzval k noční schůzce v hájku nad Čenkovou pilou. Vychází měsíc, a paní Bubeníčková nejde. Jako matka přece neopustí své děti. Smetana upírá oči do tmy a už už se mu zdá, že se ve svitu měsíce zaleskly zlaté kroužky jejích náušnic,” líčil Drobič sugestivně, dívaje se upřeně na překladatelku, které se už začínalo z náročného tlumočení rosit čelo.

“Roztoužený skladatel začíná blouznit a vidí lesní žínky a mezi nimi, jestlipak byste uhodly, děti, koho mezi nimi jeho ošálený zrak vidí?”

“Paní Bubeníčkovou!” odpověděla mu copatá holčička z první řady.

“Správně!” pochválil ji Zdravko a dal mi nástup. Od této chvíle se ujal i své oblíbené role dirigenta. Jeho jihoslovanské oči hořely vášní a já už byl se vším smířený. Periferním zrakem jsem sice zaznamenal mezi dozírajícími učiteli, kteří stáli úplně vzadu, jednoho, který tam na začátku koncertu nebyl a který si neustále kapesníkem otíral holou hlavu a který tou hlavou neustále kroutil, jako by nevěřil svým uším, ale bylo mi to jedno. Říkal jsem si, po koncertě okamžitě sbalit a pryč, nepřipustit žádné dotazy. Při tom všem jsem byl zvědav, jak si můj šofér poradí se Svatojánskými proudy. Poradil si podle mě obdivuhodně.

“Skladatel se rozhodl, že dá svým citům průchod,” řekl žactvu a hlavně tlumočnicku. “Na procházce podél řeky Vydry jí vyzná lásku. Paní Bubeníčková je tím zaskočena a něco mu vzrušeně odpovídá. Ale Smetana neví co! Jednak tam burácí říční proud a jednak je hluchý. A ke všemu ještě právě když uchopil ženu za ruku a přiložil ji na své srdce, objevil se na druhém břehu její manžel, majitel pily Bubeníček. Hrozí holí a něco křičí. Ale Smetana neví co! Jednak tam burácí říční proud a jednak je hluchý. Jedeme!”

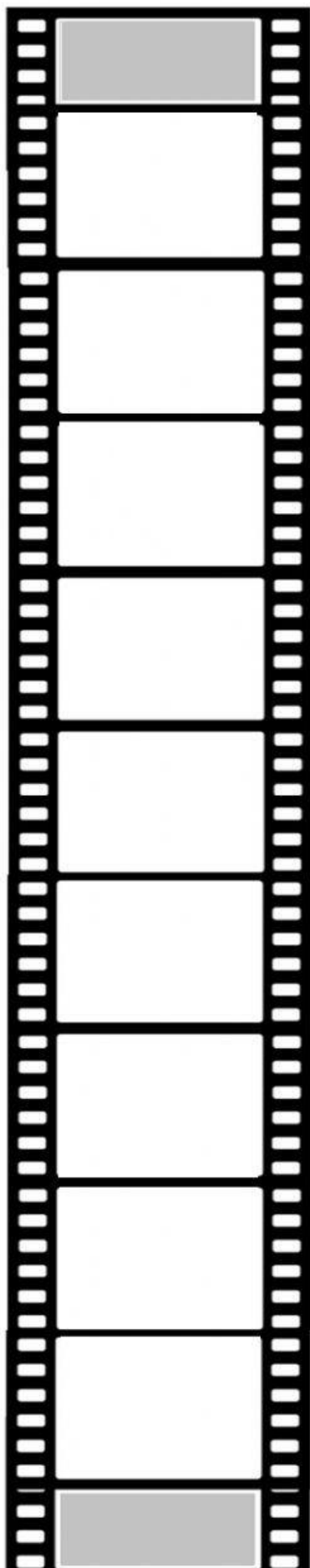
Hnal mě při Svatojánských proudech do neuvěřitelného tempa a já se zoufale těšil na motiv Vyšehradu, kdy ten blázen přestane a všechno se zklidní, i moje srdce, pro které začínalo být toto vystoupení nebezpečné. Motiv Vyšehradu pojal Zdravko Drobič jako vizi. Proti předchozímu snu o venkovské svatbě má tentokrát skladatel tušení, že se jeho láska naplní, paní Bubeníčková se rozvede a budou mít svatbu na Vyšehradě.

Zahrál jsem to a schválně jsem hned přešel do závěrečného, klidného toku Vltavy, abych mu zabránil v dalším blábolení. Ale Zdravko se nedal. Při dirigování se stačil obrátit do publika a sdělit mu:

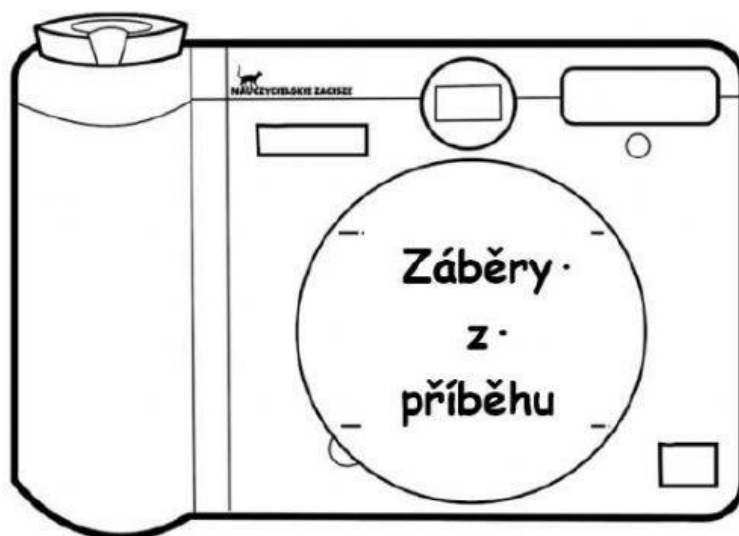
“Děti, všimněte si nečekané hudební tečky, které my s panem profesorem říkáme dvojité řacha. To je razítko, které na vyšehradské radnici dopadlo na oddací list. Nejdřív na razítkovací polštářek a pak na ten úřední papír.” (s. 66-69)

Úkoly k textu:

1. Co mají oba příběhy z povídky společného?
2. Jaký cíl mělo vyprávění pana profesora (1. ukázka) a jaký vyprávění Zdravka Drobiče ?
3. To, čím se příběhy o symfonické básni liší, můžeme nazvat **interpretací**. Zkuste v jednotlivých bodech napsat, o co při interpretaci jde?
4. Co všechno lze interpretovat?
5. Kdo je to interpret? Co má vliv na interpretaci?
6. Klikni na odkaz a podle zvukových ukázek a povídky Zdeňka Svěráka složte domino
<https://learningapps.org/watch?v=p32acfaij21>

7) Máme devět záběrů – zkuste je pojmenovat, využijte k tomu grafický organizér.

8. Na základě vzniklé osnovy převyprávějte příběhy z povídky nebo se pokuste napsat svůj vlastní příběh.